

ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΣΤΗΝ ΕΝΟΤΗΤΑ 10 - ΓΛΩΣΣΑ Δ΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ**ΜΑΘΗΜΑ 1^ο**

✓ Η Κυριολεξία και η Μεταφορά είναι σχήματα του λόγου της γλώσσας μας, που μπορούμε να τα συναντήσουμε είτε στον προφορικό, είτε στο γραπτό λόγο μας.

➔ Στην Κυριολεξία, λέμε τα πράγματα όπως ακριβώς είναι, με την κανονική τους έννοια και τις πραγματικές τους διαστάσεις.

Π.χ. Το χρώμα παντελονιού σου είναι μαύρο.

➔ Στη Μεταφορά, παίρνουμε την έννοια ή την ιδιότητα από κάτι πραγματικό και τη μεταφέρουμε σε κάτι άλλο (πρόσωπο, ζώο ή πράγμα) που δεν θα μπορούσε να είναι στ' αλήθεια έτσι..

Π.χ. Η Μαρία έχασε το χρώμα της από τον φόβο.

1. Να διαβάσεις τις παρακάτω προτάσεις και δίπλα από κάθε πρόταση να βάλεις ένα **Κ** αν είναι κυριολεξία ή ένα **Μ** αν είναι μεταφορά.

Άνοιξε το παράθυρο	☐	Μ' έπιασε πονοκέφαλος	☐
Χάλασε το ραδιόφωνο	☐	Χάλασε το κέφι μου	☐
Έσπασε το τζάμι	☐	Έκοψα το ψωμί	☐
Κατάπια τη γλώσσα μου	☐	Έκοψε τις φωνές	☐
Πόνεσε η ψυχή μου	☐	Έβαλε τις φωνές	☐
Έπιασα ένα ψάρι	☐	Έσκισα στο διαγώνισμα	☐
Έπιασα την καλή	☐	Δούλεψε το μυαλό του	☐
Πετάει το αεροπλάνο	☐	Δούλεψε όλη μέρα	☐
Πετάει το μυαλό μου	☐	Έσκισα το βιβλίο	☐
Έκοψα το τσιγάρο	☐	Διάβασε το μάθημα	☐
Άνοιξε τα αυτιά σου	☐	Διάβασε τη σκέψη του	☐

ΜΑΘΗΜΑ 2^ο

✓ Αόριστες λέγονται οι αντωνυμίες που φανερώνουν αόριστα, δηλαδή χωρίς να τα ονομάζουν ,ένα πρόσωπο , ένα ζώο ή ένα πράγμα. Αυτές είναι:

- ➔ Ένας, μια, ένα
- ➔ Καθένας, καθεμιά, καθένα
- ➔ Κάποιος, κάποια, κάποιο
- ➔ Κανένας, καμιά, κανένα
- ➔ Κάμποσος, κάμποση, κάμποσο
- ➔ Κάθε
- ➔ Μερικοί, μερικές, μερικά
- ➔ Άλλος, άλλη, άλλο
- ➔ Κάτι, κατιτί, καθετί
- ➔ (ο, η, το) δείνα, τάδε
- ➔ Τίποτε (τίποτα)

Π.χ. Είδα ένα φίλο σου, άκουσα κάποια είδηση, θέλω να σου πω κάτι, μάζεψα κάμποσα μήλα, Δεν άκουσα τίποτα, Άλλος για τη βάρκα μας, Ο τάδε έκανε αυτό.....κτλ.

1. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω προτάσεις βάζοντας την κατάλληλη αόριστη αντωνυμία, από τις αντωνυμίες της παρένθεσης, όπως στο παράδειγμα.

(κάποια, κάμποση, κάποιος, κάτι, καθένας, καμιά κάμποση, άλλος, κάμποσα, κάποιος, κανένας, καθετί, τάδε, τίποτα, κάθε, μερικοί, μερικές, μερικά)

- ☒ Ονα δώσει ότι μπορεί.
- ☒ Ήρθε και μου είπε
- ☒ Δε θα απαντήσω σεερώτησή σας.
- ☒ Δεν βρήκε
- ☒ Μαζεύει το.....που θα βρει.
- ☒ Πήρε.....χρήματα.
- ☒ Δεν ήταν αυτός ήταν ο
- ☒ Δεν ήρθε.....όση ώρα περίμενα.
- ☒ Περίμεναώρα.

✓ Το αχώριστο μόριο **-α-** το χρησιμοποιούμε στις σύνθετες λέξεις ως πρώτο συνθετικό, γιατί δεν μπορεί να βρísκεται μόνο του στο λόγο. Το αχώριστο μόριο **-α-** μπροστά από φωνήεν γίνεται **-αν-** .

➔ Μερικές φορές για να δηλώσουμε την έλλειψη, την στέρηση και για πούμε το ακριβώς αντίθετο βάζουμε μπροστά το **-α-** ή το **-αν-**

π.χ. α + αλάτι = ανάλατος , α + ύπνος = άυπνος.

2.. Φτιάξε τις αντίθετες λέξεις χρησιμοποιώντας το αχώριστο μόριο **-α-** ή το **-αν-**, όπως στο παράδειγμα.

α +	γνωστός	άγνωστος
	δυνατός	
	καθιστός	
	βραστός	
	φυσικός	
	τρωτός	
	ηθικός	
	ταιριαστός	
	φιλόξενος	
	νοητός	
αν +	άξιος	
	ήσυχος	
	ισχυρός	
	ευθύνη	
	εγκέφαλος	
	έντιμος	
	εκφραστικός	
	έτοιμος	
	ισχυρός	
	επίσημος	
	επιθυμητός	
	ικανός	

Α!!!! Α-πιαστη είμαι με το αχώριστο μόριο !!!!
ΑΝ!!!! Διαβάσετε κάμποσο θα τα μάθετε!!!

ΜΑΘΗΜΑ 3^ο

✓ Τροπικά επιρρήματα είναι αυτά που φανερώνουν τον τρόπο και απαντούν στην ερώτηση **Πώς;**

Αυτά είναι;

έτσι, μαζί, κάπως, αλλιώς, ξαφνικά, ίσια, χωριστά, επίσης, καλά, κακά, άσχημα, σιγά, κυρίως, ακριβώς, ευτυχώς, εντελώς εξής, κλπ

1. Να αντικαταστήσεις τις φράσεις με έντονα γράμματα στις παρακάτω προτάσεις με κάποια από τις λέξεις που είναι στο συννεφάκι.

Δύσκολα, υπομονετικά, επιστρέφοντας, Θαρραλέα,
απρόσμενα, κλαίγοντας, σιωπηλά,
αδιαμαρτύρητα, τρέχοντας.

☒ Η μέρα περνάει **με δυσκολία** αν δεν κάνεις τίποτα.

.....

☒ Πέρασαν όλη τη μέρα **με τρέξιμο** στην παραλία.

.....

☒ Οι Έλληνες αγωνίστηκαν **με θάρρος** και κατάφεραν να κερδίσουν τους Πέρσες.

.....

☒ Θέλω να διαβάσετε το μάθημα μόνοι σας **χωρίς να μιλάτε**.

.....

☒ **Με κλάματα** κοίταζε το πλοίο να απομακρύνεται.

.....

☒ Ο Κώστας περίμενε **με υπομονή** και **χωρίς να διαμαρτύρεται** τη σειρά του για να τον δει ο οδοντίατρος.

.....

.....

☒ **Όταν επέστρεψε** στο σπίτι από τη δουλειά έσκασε το λάστιχο.

.....

☒ Ο πατέρας κέρδισε 200.000 ευρώ **χωρίς να το περιμένει**.

.....

2.. Να συμπληρώσεις το γράμμα που λείπει στις καταλήξεις των παρακάτω μετοχών με **-ο-** ή με **-ω-** και να βάλεις τόνο όπου χρειάζεται.

Παίζ.....ντας	Μιλ.....ντας
Ακούγ.....ντας	Πηγαίν...ντας
Τραβ.....ντας	Χαλ.....ντας
Κλαίγ.....ντας	Λύν.....ντας
Λέγ.....ντας	Κολλ.....ντας
Δεν.....ντας	Πουλ.....ντας
Κυλ.....ντας	Κρύβ.....ντας
Φορτ.....νοντας	Ρωτ.....ντας
Ψήν.....ντας	Χτυπ.....ντας
Κατεβαίν.....ντας	Διώχν.....ντας
Θεωρ.....ντας	Αρπάζ.....ντας

ΜΑΘΗΜΑ 4^ο

✓ Οι προτάσεις που φανερώνουν το χρόνο λέγονται χρονικές . Αυτές δηλώνουν το πότε συμβαίνει κάτι. Οι χρονικές προτάσεις εισάγονται με συνδέσμους που ονομάζονται χρονικοί και αυτοί είναι οι εξής:

☞ **Όταν, πριν, προτού, σαν, ενώ, μόλις, καθώς, αφού, αφότου, ώσπου, ωσότου, όσο που, όποτε, άμα**

Π.χ. Ο Κώστας σκέφτεται να φύγει για διακοπές ,**όταν τελειώσει τις εξετάσεις του.**

1. Να ενώσεις τις παρακάτω προτάσεις με τον χρονικό σύνδεσμο που είναι στην παρένθεση.

☒ Έμαθε τι έγινε / Γύρισε στο σχολείο. (όταν)

.....

☒ Την είδε / έτρεξε αμέσως κοντά της. (μόλις)

.....

☒ Έφυγε / Να γυρίσω να τον δω (ώσπου)

.....